

Γαστρεντερολογικές επιπλοκές σε βαρέως πάσχοντες ασθενείς με COVID-19

Η λοίμωξη COVID-19 συχνά εμφανίζει εξωπνευμονικές επιπλοκές επηρεάζοντας πολλαπλά όργανα. Οι ασθενείς με σοβαρή λοίμωξη αντιμετωπίζουν και γαστρεντερικές επιπλοκές κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους, όπως εντερική ισχαιμία, αύξηση των ηπατικών ενζύμων, γαστρεντερική αιμορραγία, παγκρεατίτιδα, σύνδρομο Ogilvie (ψευδοαπόφραξη του παχέος εντέρου) και σοβαρό ειλεό. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι γαστρεντερικές εκδηλώσεις αυτές είναι συχνότερες σε ασθενείς με σοβαρή λοίμωξη COVID-19 ή αν εμφανίζονται σε όλους τους ασθενείς με σοβαρή λοίμωξη ανεξαρτήτως αιτίου, συγκρίθηκε η επίπτωσή τους σε ασθενείς με οξύ σύνδρομο αναπνευστικής δυσχέρειας (ARDS) και λοίμωξη COVID-19 καθώς και σε ασθενείς με ARDS χωρίς λοίμωξη COVID-19. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Παναγιώτης Μαλανδράκης, Ιωάννης Ντάνασης και Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα αποτελέσματα της μελέτης που δημοσιεύτηκε στην έγκριτη επιστημονική επιθεώρηση JAMA (Mohamad El Moheb και συνεργάτες. Gastrointestinal Complications in Critically Ill Patients With and Without COVID-19. JAMA. September 24, 2020. doi:10.1001/jama.2020.19400). Όλοι οι ασθενείς που μελετήθηκαν ήταν διασωληνωμένοι και ομαδοποιήθηκαν με βάση τα δημογραφικά στοιχεία τους (ηλικία, φύλο, σωματικό βάρος, καπνιστική συνήθεια), τις συννοσηρότητες (χρόνια νεφρική ή ηπατική ανεπάρκεια, καρδιακή ανεπάρκεια, στεφανιαία νόσος, αρτηριακή υπέρταση, σακχαρώδης διαβήτης) και τη σοβαρότητα της νόσου κατά την εισαγωγή στην μονάδα εντατικής θεραπείας. Και στις δύο ομάδες ασθενών αξιολογήθηκαν οι ακόλουθες γαστρεντερικές επιπλοκές: αύξηση των ηπατικών ενζύμων, ειλεός, σύνδρομο Ogilvie, και η μεσεντέριος ισχαιμία. Σε σύνολο 486 ασθενών με ARDS που αξιολογήθηκαν, οι 242 είχαν λοίμωξη COVID-19 και 244 δεν είχαν. Η μέση ηλικία των ασθενών ήταν τα 60,5 έτη στην ομάδα COVID-19 και τα 62 έτη στους υπόλοιπους ασθενείς, ενώ το ποσοστό των ανδρών ήταν 66,5% και 54,9% αντίστοιχα. Οι ασθενείς που δεν είχαν COVID-19 ήταν διεγνωσμένοι με βακτηριακή πνευμονία (60%), εισρόφηση (27%), γρίπη (7%), λοίμωξη από αναπνευστικό συγκυτιακό ιό (2%), και πνευμονία από *Pneumocystis jiroveci* (2%). **Οι ασθενείς με λοίμωξη COVID-19 εμφάνισαν συχνότερα γαστρεντερικές επιπλοκές σε σχέση με τους υπόλοιπους (74% έναντι 37%), και η διαφορά αυτή ήταν πιο εμφανής μετά την τρίτη μέρα νοσηλείας.** Πιο συγκεκριμένα, οι ασθενείς με λοίμωξη COVID-19 και ARDS εμφάνιζαν συχνότερα αύξηση των ηπατικών ενζύμων (55% έναντι 27%), σοβαρό ειλεό (48% έναντι 22%), και μεσεντέριο ισχαιμία (4% έναντι 0%). Σε 3 από τους 4 ασθενείς με λοίμωξη COVID-19 και μεσεντέριο ισχαιμία που χειρουργήθηκαν, ανευρέθηκαν χειρουργικά ευρήματα συμβατά με λοίμωξη COVID-19 στην κοιλιά, όπως είχαν περιγραφεί και σε άλλους ασθενείς σε προηγούμενη μελέτη, ενώ τα παθολογοανατομικά ευρήματα ανέδειξαν θρόμβους ινικής στη μικροαγγείωση κάτω από νεκρωτικές περιοχές. **Τα αποτελέσματα των μελετών υποδεικνύουν την ύπαρξη ενός ειδικού φαινοτύπου με εκσεσημασμένη προσβολή του γαστρεντερικού συστήματος στη λοίμωξη COVID-19, συγκριτικά με το κλασικό ARDS. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί λόγω της υψηλής έκφρασης των υποδοχέων του μετατρεπτικού ενζύμου της αγγειοτενσίνης 2 στο επιθήλιο του εντέρου, οι οποίοι δρουν σαν υποδοχείς εισόδου στα κύτταρα για τον ιό SARS-CoV-2.** Επίσης, η ανάγκη για συχνότερη χρήση οπιοειδών και οι διαταραχές της πήξης που προκαλεί η λοίμωξη COVID-19 θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν την υψηλή επίπτωση του ειλεού και της μεσεντέριας ισχαιμίας.

Περισσότερες πολυκεντρικές μελέτες πρέπει να οργανωθούν για να επιβεβαιώσουν αυτά τα δεδομένα, μελετώντας τους δείκτες φλεγμονής, ώστε να αξιολογηθεί η παθοφυσιολογία των ευρημάτων αυτών.